

Előfizetési díj:

Negyedévre ... 2 kor.
Félévre ... 4 kor.
Egész évre ... 8 kor.

Egyes szám 40 fill.

Megjelen havonként
kétszer.

HERKULES

SZERKESZTIK:

PORZSOLT JENŐ.

PORZSOLT KÁLMÁN.

Szerkesztőség:
IX., Ferencz-körút
31. szám, I. em.

Kiadóhivatal:
VIII., József-körút 43.
szám, földsz.

Az Achilles Sport-Egylet,
Aradi Korcsolyázó-Egylet,
Budapesti polgári lövészegyes.,
Budapesti Torna-Club,
Beregszászi Korcsolyázó-Egylet,
Bpesti hegyvidéki Turista-Egyl.,
Budapesti Torna-Egylet,
Délvidéki Kerékpár-Egylet,
Debreczeni Korcsolyázó-Egylet,
Debreczeni Torna-Egylet,
Fővárosi Vivó-Club,
Érsekújv. Vivó- s Torna-Egyes.,
Győri Csónakázó-Egyesület,
Gyöngyösi Korcsolyázó-Egylet,
Kassai Korcsolyázó-Egylet,
Kassai Tornázó- és Vivó-Egyes.,
Kolozsvári Athletikai Club,

Kolozsvári Korcsolyázó-Egylet,
Körmendi Athletikai Club,
Kunsztmártoni Csónakázó-Egyl.,
Lévai Torna- és Vivó-Egylet,
Lőcsei Korcsolyázó-Egylet,
Lőcsei Vivó- és Torna-Egyesület,
Magy. Testgyakorlók Köre,
Márm.-szigeti ifj. Torna-Egylet,
Magyar Uszók-Egylet,
Maros-Vásárhelyi Torna-Egylet,
Magyar-Óvári Torna- s Vivó-Egyl.,
Maros-Vásárhelyi Kerékpár-Egylet,
Maros-Vásárhelyi Korcs.-Egyl.,
N.-Bányai Torna- és Korcs.-Egyl.,
Nagy-Ényedi Korcsolyázó-Egylet,
Nagy-Kanizsai Torna-Egylet,
Nagy-Kállói Korcsolyázó-Egylet,

Nemzeti Hajós-Egylet,
Neptun Bpesti, Evező-Egylet,
Ó-Becsei Kerékpár-Egyes.,
Ó-Budai Torna-Egylet,
Pécsi Athletikai Club,
Pápai Korcsolya-Egylet,
Pozsonyi Torna-Egylet,
Privigyői Korcs.-Egylet,
Rimaszombati Korcs.-Egylet,
Quarnero Csónakázó-Egylet,
Sátoraljaihegyi Korcs.-Egylet,
Selmeczi Akad. Athléta Club,
Soproni Korcsolyázó-Egylet,
Soproni ev. főgymn. testgy. Köre,
Sportkedvelők Köre,
Szabadkai Sport-Egylet,
Szabadkai Torna-Egylet,

Szarvasi Korcsolyázó-Kör,
Szatmár-Németi torna és vivó-egyl.,
Szegedi Csónakázó-Egylet,
Szegedi Korcsolyázó-Egylet,
Szegedi Torna-Egylet,
Székely-Udvarhelyi Korcs.-Egylet,
Székesfehérvári Korcs.-Egylet,
Szegedi Kerékpár-Egyesület,
Szászvárosi Athletika Club,
Szolnoki Korcsolyázó-Egylet,
Temesvári Korcsolyázó-Egylet,
Torontáli Korcs.- és Hajós-Egylet,
Torontáli Athletikai Club,
Tordai Korcsolyázó-Egylet,
Ujvidéki Kerékpár-Egyesület,
Veszprémi Torna-Egyesület,
Zombolyai Athletikai Club

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter ö nagyméltósága 47,020. számú rendeletével ajánlja e lapot Magyarország összes tanintézetének.

A nemzetközi versenyekről.

Athletáink egyre-másra aratják a babérokat külföldön, míg labdarugóinkat itthon is külföldön is egymásután verik le az idegen csapatok. Ebből a két tényből azonban nagyon hibásan következtetnek azok, kik lebeszelnék játékosainkat a nemzetközi mérkőzésekről. — Csak emlékezzünk vissza athletikánk ifjkorára; biz ott is csak a vereségek árán edződtek ifjaink. Az igaz, hogy csak akkor mentünk külföldre, mikor már az itthoni eredmények a nyereség reményével kecsegtettek. — Ugyde az egyéni versenyeknél az ismert eredmények mérték adók, továbbá e versenyekre elég az itthoni gyakorlat, tehát ide a győzelem bizonyosabb reményével és csakis versenyzés kedvéért mennek ifjaink, míg a labdarugásnál a versenyzés maga a gyakorlat, hol nincsen olyan biztos mérték, mint az egyéni versenyeknél a record.

Az tehát egészen bizonyos, hogy gáncs nem érheti játszóinkat, ha a vereség biztos tudata daczára is kiállnak a külföldiekkel a porondra, mert csakis itt szereshetik meg a náluk jobban játszóktól azt az ügyességet, azt a játékmódot, mely idővel majd őket viszi diadalra.

Azt azonban az egyesület vezetői megkivánhatják a mindenütt dédelgetett játszócsoportoktól, hogy a csapat egybeállításánál, a játékgyelelemnél, játékgyakorlatnál a legszigor-

rubbs pontosságot betartsák, egyéni hiuságukat mérsékeljék. — Egy külföldi játékos tette egy játékversenynél azt a megjegyzést, hogy a mi csapatunkban több a jó játékos, mint az övékben, de nincsenek jól egybetanulva.

Különben ne is legyünk oly türelmetlenek többszöri vereségeink után, mint a játékot néző nagy közönség, mert be kell látnunk, hogy az alatt a rövid idő alatt, mióta mi a rugdalót játszunk, a haladás elég szép. Csakhogy azt is figyelembe kell venni, hogy a külföldi csapatok több évi gyakorlattal megelőztek és ők is tolyton haladnak és nem várnak be.

Ugy gondoljuk, hogy még több év fog eltelni, míg játszóink elérik a külföld jobb csapatait, de azért hadd mérkőzzenek minden csapattal; biztosra vehetjük, hogy előbb utóbb ezen a téren is elsők leszünk a szárazföldön. — Biztosan remélhetjük ezt, mert már is olyan játékosaink vannak, kiket a külföldiek is kitűnőknek ismernek, de meg ismerjük a magyar ifjuság erejét, gyorsfutását, ügyességét, mely e téren is előbb utóbb megtermi gyümölcsét.

A csónakázóink által aratott győzelmek is méltán büszkévé tehetnek, bár itt csak a szomszédunkon győzedelmeskedtünk, de reméljük, hogy lobogóink még más nemzet vizén is büszkén fognak lengeni.

Egy szomorú dologról kell még megemlékeznünk, a sportszerű nemzetközi érintkezésekről beszélve. Ugyanis egyleti tornázásunk az

egvedüli, mely nem keres semmifele érintkezést külföldön, hogy ez által életet, kedvet nyerne. Azt nagyon helyesnek tartom, hogy a sógorhoz nem látogatunk el, ki harapós kutyának mutatja magát minden magyar vendég iránt, de a velünk rokonszenvező nemzetek ifjaival nagyon szükséges volna az érintkezés. Mért nem hívják meg tornaegyleteink legalább gyakorlataikra a nálunk megforduló játékosokat, kik közt mindig akad szenvedélyes tornász. — De azt is megtehetnék legjobb sorban levő egyleteink, hogy kitűnő tornászainkból évenként kiküldenének egy-egy csapatot a külföldi tornaünnepélyekre, hogy tanuljanak és élénkebb szellemet hozzanak álmos hazai tornászainkba. Az igaz, hogy még a tornászoknak csapatonként egymásközti látogatása is kimegy már egyleteink közt a divatból, pedig ez egy időben nagyon kedélyessé tette az egyleti életet.

A nemzetközi versenyek ellen egyáltalában nem szólhatunk tehát semmit, sőt egyleteinket lelkesítenünk kell az érintkezés keresésére, mert ez csak a mi sportunknak használ, ha néha a mieink veresége árán is.

Goethe és a testi nevelés.*

Ennek a czimnek láttára az olvasóknak egyik része azt gondolhatná, hogy „Goethe“ az Egyet. Philologiai Közlönyben volna helyén, a másik része pedig, hogy a „testi nevelés“ egy sportbeli szaklapba való.

Hogy a kettő együttvéve mégis itt van helyén, azt a sorok elolvasása után — gondolom — mindkét rész el fogja ismerni.

A múlt év elején, márczius havában, Berlinből egy új folyóiratnak első számát kaptam: „Kraft und Schönheit, illustrierte Zeitschrift des Deutschen Vereins für intelligente Leibesucht.“** És az új lap, mely mint czime is mondja, az erő mellett a szépséget tüzte zászlajára és a józan testi kulturának szószólója, röviden, vonzóan és népszerűen megírt cikkelyeivel, de talán még inkább eredeti és egészséges irányzatával csakhamar közkedvelté lett és nem egy szaktekintély elismerését vívta ki.

Ennek a folyóiratnak szeptember—októberi két számában dr. W. Bode weimari tanártól „Goethe als Vorbild“ című cikk jelent meg, melyet a szerző „Goethes Lebenskunst“ című könyve nyomán írt meg és a melyet a kettős tárgyánál fogva érdemesnek tartottunk arra, hogy a következőkben bővebben ismer- tessünk.

* A Magy. Paed szeptemberi számából.

Szerk.

** Kiadják: K. Mann és F. Hoffmann, Berlin C., Poststrasse 1.
— Előfizetési ár egész évre 1 márka 80 f.

Bode azzal kezd, hogy a kellő mértékre redukálja azt a szépségben, egészségben és erőben eszményi képet, melyet a nagy költőtől mintegy hagyományosan alkotni szoktak. Goethe nem volt olyan szép, mint a milyennek Kaulbach ábrázolja és gyermek- s ifjkorában sokat betegeskedett. Harminczhat évvel ránczos és a munkában kimerült volt; ötven és hatvan között már olyan beteges öreg urnak nézték, a kinek nemsokára bekövetkező halálára el voltak elkészülve. Egész életében olyan érzékeny volt, hogy ma méltán sorolhatnók az idegesek és neurasthenikusok közé.

S ha mind ennek daczára magas életkort ért el s későbbi éveiben is ifju erővel rendelkezik a mellett, hogy irodalmi művei megannyi bizonyosága a diadalmas egészségnek, ebből azt kell következtetnünk, hogy Goethe a testnek és a léleknek hygienéjében is messze tulszárnyalta kortársait. Nagyon bántotta őt, hogy Schiller oly keveset törődött egészségével és magasztalta Napoleont, „a ki a szíriai sivatagnak izzó homokjától Moszkvának hólepte pusztáig számtalan menetelést, csatát és táborozást türt el, s a ki kevés álmom és csekély táplálkozás mellett a legmagasabb szellemi tevékenységet fejtette ki. Ha elképzeljük, hogy ez az ember mi mindent élt át és türt el!“ Egy másik helyen pedig ezt mondja Goethe: „Volt idő, a mikor Németországban a lángészt kicsinynek, gyengének, sőt puposnak képzelték el, én azonban azt nevezem lángésznek, a kinek megfelelő teste is van“.

Goethének legkiválóbb hygiénikus erényei a mozgás és az edzés voltak; ebben és a „természetes életmódban“ kortársainak mintául és tanítóul szolgált. Sokra becsülte a hidegfürdőt folyóvizben, a szabadban való alvást, a korcsolyázást, az egyszerű, kemény fekvőhelyet s mindezt kipróbálta, gyakorolta, sőt részben tul is hajtotta. Egy izben egy hideg téli napon (decz. 6-án) megfürdött az Elm-folyóban. A testgyakorlatok közül ápolta a lovaglást, vívást, vadászatot és a tánczot. A mikor a tornázást általánosan felkapták, maga ugyan, korára való tenintettel, részt nem vett, de így nyilatkozott! „A tornázást nagyra becsülöm, mert nem csupán az ifju testet erősíti és üdíti, hanem a lelket és szellemet is bátorítja és edzi minden kényeztetés ellen.“ Fájlalta, hogy a tornát a politikával oly gyakran összevegyitik (már akkor!) de remélte, „hogy a tornacsarnokokat nemsokára ismét megnyitják, mert nagy szüksége van rá a német ifjuságának, főleg a tanuló ifjuságnak, mely sokféle szellemi és tudományos foglalkozása mellett nélkülöz minden testi egyensúlyt és híján van a szükséges akaraterőnek“.

Ő maga a tornát lovaglással és kitartó gyaloglással igyekezett pótolni s 1780-iki naplójában említi, hogy egészsége szenved, mihelyt ezeket abbahagyja. Hogy mily vakmerő és kitartó lovas volt, kitűnik abból, hogy egy izben Károly Ágost herczeggel nyolcz óra alatt lovagolt Lipsceből Weimarba; nem ritkán éjjel nyergeltetett, rossz időben és nagy hidegben és neki-

vágtatott a sötétnek. Az éjjeli gyalogsétáknak is hive volt, a mikor mély benső megindulást akar legyőzni. Nem kisebb buzgóságot és merész vállalkozást tanusított téli utazásaival a hegyekbe és hegymászási kirándulásaival, melyekkel mintegy belső szükségletnek adózott még igen magas korban. Egyik leveléből tudjuk, hogy 64 éves korában egy izben hat óráig lovagolt, 78 éves korában pedig egy gyalogséta alkalmával egy utmenti nedves kőhalmon ülve fogyasztotta el reggelijét. Eckermann beszéli, hogy a 76 éves Goethének ő mutatta meg az ijlövést, a mivel azután az agg költő maga is megpróbálkozott.

Hogy Goethenek egyenes, férfias testtartása volt, az ismeretes. Ebben a sok mozgás mellett nem csekély része van annak, hogy a költő nem kedvelte az ülést, hanem még munka közben is rendszeren hátul kulcsolt kezekkel állt vagy járkált és gondolatait tollba mondta. Goethe testének szépsége még tetemében is visszatükröződött: „Ein vollkommener Mensch lag in grosser Schönheit von mir . . . ich erstaunte über die göttliche Pracht dieser Glieder“ (Eckermann).

A nagy német költő testi életének most vázolt mikéntjéből néhány szóval szeretném a tanulságokat levonni. Mellőzve azt a jelenséget, hogy tehát nagy szellem és edzett test nem zárják ki egymást, pozitív irányban és a minél szélesebb körben való utánzás kedvéért akarok utalni arra, hogy ez a lángész testileg is *okosan élt*, s jóllehet akkor az európai közvélemény még nem viszhangzott a sport, torna és athletika jel-szavaitól, helyes ösztöntől buzdítva igyekezett szervezetét a legközelebb fekvő egyszerű és természetes eszközökkel edzeni, milyenek a kirándulások, fürdés, uszás, lovaglás, vadászat, a rossz időnek elviselése, szóval mind annak az ellenkezője, a mivel korunknak szobakedvelő intelligentiája időnek előtte gyengíti testét. Ez a testi edzés (*endureir*), a miért Bonvallott és Didon apát sikra szálltak, karöltve jár a lelki edzéssel (*endurér*), melyre a mai zilált viszonyok között nagyobb szükség van, mint valaha. Ha mint ifjak idejekorán kezdjük az önművelésnek ezt a nemét és a férfikoron át kitartással folytatjuk, bizonyára elsajátítjuk azt az erkölcsi edzést, mely nélkül a létért való küzdelemben nem lehetünk el és a mely legjobban védelmez meg a kellemetlenségek, csalódások és mellőzések azon keserű zápora ellen, mely együttvéve az élet átlagát teszi és a mit Rossegger a „Weltbitterkeit“ névvel illetett. Mert ha már az ifjuságot nem neveljük az életre, neveljük legalább magunkat így, ezt a legjogosultabb önzés kívánja meg.

Nem kevésbé fontos a *tanárjelöltek* testi nevelésének ügye, melyet már régebben megpenditettem. Ezeknek a fiatal embereknek testi szervezete, a meny nyire megfigyelhettem, nagyobbára amugy sem nagyon ellenállóképes, s a felső tanulmányok éveinek intenzív szellemi munkájában még jobban megviselődik. Ugy

tudom, hogy a mostani generatio az Eötvös-kollegiumban ezirányban is művelődik, a mit csak örömmel üdvözölhetünk. Hogy pedig ez sem félszeg, sem tulzott követelés, bizonyosság rá a német nemzet, mely pedig a tanári és testi nevelésben első helyen áll és melynek kiváló képviselője, Schenkendorff báró, ezt a követelést állítja fel: „Die Candidaten des höheren Schulamts sollen sich beim Staatsexamen darüber ausweisen, dass sie sich auf der Hochschule im Turnen und Jugendspiel ausgebildet haben“ (Lehrproben und Lehrgänge, 1901 októberi füzet 103. lap)

Egy visszaemlékezéssel fejezem be. Évek előtt „Memento“ czimmel cikket irtam a Tanáregyl. Közlönybe, melyben felpanaszoltam a mi megdöbbsentően nagy halandóságunkat, mely jó részt a mi saját hibánk, mert sem szellemi, sem testi erőinkkel nem tudunk gazdálkodni, s mert nem tudunk, vagy nem akarunk okosan élni. Hogy a szomorú állapotokon a meddő és tehetetlen panaszon kívül reális eszközzel lenditsek, egy izben megpenditettem a *budapesti tanárok testgyakorlókörének* eszméjét. Egyik újabb s modernül berendezett középiskolánknak tornacsarnoka sugallta ezt nekem, s lelki szemeimmel ott láttam magamat és sok tanártársamat, a mint szívben-lélekből megifjodva buzgólkodtunk azon, hogy testünket edzzük és szervezetünkben a többé-kevésbé megzavart testi-lelki egyensúlyt helyreallítsuk. De, ugy látszik, ez ábránd vagy ostobaság volt, mert a terv a papirkosárban mult ki még mielőtt napfényre került volna. Mondják, kérem, tisztelt kartársaim, valóban agyrémnek tartják azt, hogy a tanárok is törődjenek kissé testükkel? — Ha nem mások gyermekeinek kedvéért, ugy a miénknek érdekében. — Gondolkozzunk kissé.

Kemény Ferencz.

A pályaszövetség jubileuma.

Szeptember 19-én mult éppen 5 esztendeje annak, hogy a Budapesti Kerékpár Egyesület az ujonnan alakult pályaszövetség pályáján az első kerékpár-versenyt megtartotta. Csendes, minden külső ünnepi zaj nélkül mult el e jubiláris nap s eszébe sem jutott senkinek, hogy a pályaszövetséget ünnepelje és méltassa 5 esztendő eredménydus munkássága után. Minekünk a magyar sport krónikásainak azonban nem szabad simán keresztülsiklanunk ez eseményen, hanem meg kell emlékeznünk nemcsak e jubiláris napról, hanem arról a misszióról is, melyet a pályaszövetség a millennáris pályának fentartása érdekében fejtett ki s ezáltal a hanyatlásnak indult magyar sportot a teljes elbukástól megmentette. Jól tudjuk, hogy a millennáris esztendő annyira igénybe vette sportegyleteink erkölcsi és anyagi erejét, hogy nem voltak képesek azt az összeget előteremteni, melyet a pálya építő vállalata követelt. A pálya lebontásával és megszüntével az amugy is hanyatló magyar sportélet letűnésének veszélye fenye-

getett. Szerencsére voltak azon időben olyan önzetlen gondolkodású férfiak, kik a magyar testedzés nemes ügyét szívükön viselték s igyekeztek a közeledő veszélyt személyüknek erkölcsi súlyával és anyagi felelősség mellett elhárítani, a mi így is nehéz vállalkozás volt, mivel egyrészt a fővárostól kellett a pálya használati jogát kieszközölni, másrészt pedig a tribünök felépítéséhez és a pálya jókarban helyezéséhez szükséges pénzösszeget előteremteni, a mi a versenypálya fennmaradását nagyon kérdésessé tette.

Iszer Károlynak, a Szövetség jelenlegi elnökének sikerült azonban a legnehezebb akadályokat elhárítani, a mennyiben 13 fővárosi sport-egyletet rábirt arra, hogy a nagy rizikóval járó vállalat felelősségét magára vegye s ez által a fővárosban akkor még egyedül álló sporttelep létesítésének kérdését szerencsésen megoldja. Küzdelmes első észtendeje volt a pályaszövetségnek; az óriási terhekkel szemben aránylag kevés jövedelemre tett szert s igazolva látszottak a pesszimiztikus felfogásuk ama jóslatai, hogy a pályaszövetség be fogja adni nemsokára a derekát. A rá következő észtendők eseményei speciell a football-sportnak rendkívüli népszerűsége igazat adott azonban azoknak, kik nem veszítették el bizalmukat. Nem várt siker koronázta a merész vállalkozást, mely tanubizonyságot adott arról, hogy rendszeres vezetés és helyes irány mellett nemcsak a versenyzést lehet emelni, hanem a versenyzést a közönnyel meg is kedveltetni. A közös vállalkozás sikere nagyban hozzájárult az ellentétesen működő sportegyletek munkájának egyesítéséhez és nyilvánvalóvá lett a közös erő kifejtés és vállvetve való munkálkodás helyes elve.

A millennáris pálya üdvös munkálkodásának hatása alatt Budapesten még több sportpálya keletkezett s működik, de azon népszerűsége, melyet a csömöri-ut mentén fekvő sporttelep ez ötesztendős munkálkodása alatt a budapesti publikum előtt szerzett magának, egyetlen sportpálya sem tudott vergődni. Pedig számosan voltak olyanok, kik irigységből nem átalottak a pályaszövetség megromlására törni, undok intrikáikkal s besugásaikkal a fővárosi hatóság s rendőrség előtt a pályaszövetséget oly színben tüntetni fel, mintha nem a sport érdeke, hanem kizárólag az üzleti szempont vezérelné működésében.

Jó szerencse, hogy a főváros tanácsa nem vett tudomást a titokban áskálódók besugásairól s a magyar sport felvirágoztatásának nemes ügyéhez méltó eljárásával megkönnyebbiteni igyekszik a pályaszövetség intéző köreinek fáradtságos működését.

De midőn a Szövetség ötesztendős jubileumáról megemlékezünk nem feledkezhetünk meg arról a személyről, kinek önzetlensége, rajongó sportszeretete s áldozatkészsége megvalósította ama régi sportférfiaink óhajait, kik a magyar testedzést az angolokét megközelítő nivón szerették látni. A pályaszövetség mai pozíciója, sportunk virágzása, hírnevének, dicsőségének

oroszlánrésze *Iszer Károly* nevéhez fűződik. Erélye, kitartása, bámulatos munkabírása legyőzött minden akadályt, mely a pályaszövetség működésével analog a magyar sport fellendítése érdekében kifejtett többirányú törekvése közül minden esetre legértékesebb a pályaszövetség mai virágzó helyzetének elérése érdekében folytatott működése volt s midőn a Budapesti Versenypálya-Szövetséget ötesztendős sikerdus fennállása jubileumán őszinte szívvel üdvözöljük, első sorban a vezér előtt adunk kifejezést gratuláczióknak s ama óhajunknak, hogy az ő vezetése alatt működjék még több évtizedeken át a millennáris pálya s váljék e „sporttelep“ intézménye továbbra is a magyar testedzés előnyére, dicsőségére.

S.-V.

Cambridge Budapesten.

I. nap.

Cambridge 10 : 1 arányban győz a Főiskolai válogatott ellen.

A diákkongresszus elmaradt ugyan, de a külföldi diákok még sem átalották felkeresni a magyar fővárost. Eljöttek ködös hazájukból e cambridgei egyetem diákjai, hogy athletika és football téren összemérjék erejüket magyar kollegáikkal. S elmondhatjuk, hogy dicsőségesen megállották a helyüket, habár játékok távolról sem oly fair, nem oly precziz, játéktechnikájuk nem oly gyakorlott, kombinációjuk nem oly éles, mint a tavaly nálunk szerepelt testvéregyetemé, az oxfordi. Mindnyájan szálas, markos legények, a kik mellett eltörpül a magyar csapat. Centerfedezetük Leach-Lewis egymaga 105 kiló. A magyar csapat tudta, hogy nem érvényesülhet ellenök és csak arra törekedett, hogy ő is elérjen valami eredményt. Fáradtságát siker koronázta: a második halfine eleje meghozta az első és egyetlen goalt a magyarok javára. A cambridgeiek tempója rendkívül gyors, csatárjaik fürgék, fedezetük kitartóak, védelmök azonban rossz, háttvédek lassan dolgoznak és könnyen kijátszhatók.

Pontban négy óraker lépnek a porondra a játékosok és rögtön utána a bíró füttyje jelzi a játék kezdetét. A magyarok hátszéllel játszanak ugyan, de az angolok hatalmukba kerítik a labdát, a magyar kapu előtt teremnek és a második perczen belövik az első goalt a magyar kapuba. Felállás után a magyarok lépnek fel támadólag, leviszik a labdát az angol kapu elé de a jobb összekötő csatár a kapu mellett rugja ki a labdát a játszóterről. Ujra az angolok jutnak offenzívába és a hetedik perczen belövik a második goalt. Felállás után a Cambridge rögtön lefut. Leach Lewis a magyar kapus karjai közé lövi a labdát, a lövés azonban túl erős, Ujvári elesik, a labda pedig beperdül a kapuba. Három perc mulva a Blaker lőtte labda ujra megakad a magyar hálóban.

Gillemot elszántan küzd, Friedrich, Löchner támadnak és a magyar csatársor néha perczekig ostromolja az angol kaput, de a cambridgeiek durva játékán megtörik erejük. Még néhányszor lerohannak ugyan, de nem bírják a tempót és a 33-ik perczben repül be az ötödik és egyuttal a félidő utolsó goalja.

A második félidő elején újból az angolok támadnak és a támadásuknak rögtön kezdés után goal az eredménye. Azonban felállás után összeszedik magukat a magyarok, gyorsan lefutnak, Löchner a szélső csatárnak Grosznak adja a labdát, ez vagy három embert kidribbliz és védhetetlenül lövi be a labdát az angol kapuba. A bíró füttyére riadó éljen és valóságos tapsorkán a felelet a közönség részéről.

A játékidő még hátralevő részében az angolok még háromszor küldik be a labdát a magyar kapuba. A végeredmény tehát 10:1 a cambridgeiek javára.

Bíró Speidl Zoltán (B. E. A. C.) volt.

II. nap.

Cambridge 6:0 győz a Margitszigeti Labdarugó Csapata ellen.

Szép számú közönség gyűlt egybe a margitszigeti pályán. A közönség soraiban ott volt Wlassics Gyula vallás- és közoktatásügyi miniser, dr. Kétly Károly egyetemi rektor, dr. Klupathy Jenő egyetemi tanár, br Bánffy Dezsőné és mások, különösen sok szép fiatal leány, a kik a báltermek hőseit most a pálya porondján akarták megbámulni.

A második napon talán erősebben dolgozott a magyar legénység mint az első, de gyöngébb volt a második nap legénysége testalkatra nézve és nem egyszer érintette a sárga-kék dressz a pálya fűvét, mely különben ez alkalommal ismét igen veszélyesnek bizonyult, a menyinyiben sem a magyarok, sem a gyep pályákhoz szokott angolok nem tudtak azon biztosan megállni és egy izben komolyabb balesetet is okozott.

Ugyanis a második halfine közepe felé Hockey-nak, az egyik hátvédnek annyira megrándult a lába, hogy a mentők vitték el a küzdőtérrel.

Négy órakor kezdődött a játék. Rövid küzdelem után az angolok a magyar kapu elé viszik a labdát, ott óriási zürzavar keletkezik. A negyedik perczben Felhőssy a Blacker által alacsonyan lőtt labdát lábbal akarja kivédeni, de eltéveszti és az mellette gurul a magyar kapuba. Felállás után a magyarok támadnak, azonban Niessner lövése a kapu mellett süvit el. A kilencedik percz hozza meg a második goalt az angolok javára. A magyar csapat teljes erejéből küzd, le is viszi a labdát az angol kapu elé, daczára annak, hogy a hatalmas Leach-Lewis úgy neki dül a kis termetű Fischernek és Medgyessynek, mint valami orkán, de a kapu előtt fejét veszti a hazai legénység és oktalan időhuzogatással időt enged a cambridgeieknek arra, hogy csapataikat a kapujok előtt összpontosítsák, ekképen aztán füstbe ment a legvérmesebben táplált remény is.

A 16. perczben Canny 20 méterről lövi a labdát kivédhetetlenül a magyar kapuba. Felállás után az angolok lerohannak és a következő percz meghozza a félidő utolsó goalját. Az első félidő eredménye tehát 4:0 a Cambridge University Association Football-Club javára.

A második félidőben a magyar fiuk mintha lelkesebben játszottak volna. Folyton támadnak, de nem tudnak eredményt elérni. Az angolok lefutnak a 12-ik perczben újra lőnek egy goalt. Ezután egy kis balesett támadt az angol kapu előtt Hackey az angol back lába megrándult. Az angolok 10 emberrel játszanak tovább, ennek daczára érdekes és változatos küzdelmek között a vége előtt még egyszer berugják a labdát a magyar kapuba. Így az eredmény 6:0 az angolok javára.

Bíró Yolland Arthur B. (M. A. C.) volt.

III. nap.

Cambridge — Pannonia II:0.

A cambridgei csapat harmadik mérkőzésén hihetetlen fölényvel verte a Pannonia evezős-egylet csapatát, melynek sorában a magyar football-játékosok elitjét láthattuk. A fölényes győzelem okát nem s cambridgeiek jó kondíciójában, sem a matschben résztvevő magyar versenyzők rossz játékában kell keresnünk, hanem a Pannonia-csapat összeállításában s azon körülményben, hogy a magyar legénység számos kiváló tehetségű játékosa daczára, a legparányibb összjátékot sem mutatta.

Nem értjük valóban, mi szándéka volt evezős csapataiból football-csapatokat alakítani s a labdarugás terén az evezős sportban szerzett babérokat gyarapítani. A mérkőzés lefolyása s a csufos vereség azonban talán ki fogja ábrándítani a Pannoniát eme rögeszméjéből s reméljük, hogy jövődében csak a vízeken fogja képviselteni színeit s szolgálni kizárólag az evezős-sport fontos érdekeit.

Megjegyezzük még, hogy a cambridgeiek csapatában csak három egyetemi hallgató játszott, a többit idegen egyletektől kölcsönözték, mely körülményre különben az angol liga jelenleg Budapesten tartózkodó alelnöke, Mr. Allcock figyelmeztetett bennünket. A Pannonia-csapatban is csak négy evezős: Halmay, Mannó, Koch és Gillemot vett részt, a többi a B. T. C., F. T. C. és „33” F. C.-ből ez alkalomra felléptetett játékosok.

Bíró: Ordódy Béla, a B. T. C. tagja volt. Korrekt és páratlan bíraskodásával mindkét csapat meglegedését vívta ki. Részünkről jobban szerettük volna bíraskodás helyett a mezőnyben játszva látni, legalább némi képen csökkentette volna játékával a csapat ügyefogyottságát.

A matchen a hétköznapi borongós idő daczára szépszámu közönség jelent meg s a verseny végén hatalmasan megéljenezte a győztes angol csapatot.

M. L. Sz. bajnokságai.

Magyar Testgyakorlók Köre — Törekvés Sport-Egyesület ellen 0:0 eldöntetlen.

Kis közönség jelenlétében mérkőzött a II-od osztályu bajnokságért a Csömöri-uti pályán a M. T. K. a Törekvéssel. Azok, kik az utóbbi számos football-mérkőzés közül a millennáris pályán lefolyt matchet nézték meg, igazán szép és érdekes mérkőzést láttak. Törekvés választ, nappal hátban játszik, az első félidőben úgy látszik, mintha teljesen egyforma ellenfelek állanának egymással szemben. A labda hol az egyik, hol a másik kapu előtt van és így a néző igen változatos játékban gyönyörködik. A második félidő elején a játék még mindig igen változatos, de a félidő második felében a M. T. K. erős tempót diktál, veszélyesen szorítván mindjobban saját kapuja felé a Törekvés legénységét. A 27. perctől kezdve teljes 18 percig a labda folyton a Törekvés kapuja előtt, a 11. vonalon belül mozog; cornert corner követi, melyeket Zulu remekül ad be, azonban a Törekvés egész csapata lelkesen védi kapuját, az erős védelem megghusítja a M. T. K. támadásait, eredményt nem érhet el és így a match 0:0 arányban eldöntetlen maradt.

A játékosok közül első sorban Pozsonyi érdemel dicséretet önfeláldozó, lelkes játékaért. A M. T. K. ambiciózus csapata igen sokat nyert Pozsonyival, s ha követni fogja utasításait, alig akad másodosztályu csapat, mely sikeresen vehetné fel vele a küzdelmet. Igen jók voltak még a M. T. K. csapatában: Nagy (hátvéd), Rózsa (fedezet) és Zulu (csatázó). A Törekvés csapatában: Mészáros és Kirsteier csatázók, valamint a két hátvéd.

Gillemot Ferencz igazságos, szakavatott bíró volt, kinek ítéleteit mindkét csapat megnyugvással fogadta.

Az első csapatok mérkőzését a második csapatok játéka előzte meg, mely 3:1 eredménnyel végződött a M. T. K. javára.

A Budapesti Athletikai Klub szeptember hó 29-én 7:0 eredménnyel verte a III. ker. Torna- és Vivő-Egylet csapatát. Meglepő a fölényes győzelem annál is inkább, mert e két csapat tavaszi találkozásain hol eldöntetlen volt az eredmény, hol biztos fölényrel a III. kerületiek kerültek ki győztesként. A B. A. K. 29-iki diadala annál is inkább dicséretre méltó, mivel két legjobb játékosa Spitz és Weinbeer nélkül játszották végig a mérkőzést, kik egyesületüket *hátállamul* fakép-nél hagyták. A III. kerületiek menségére legyen felhozva, hogy tavaszi jó első csapatukból, mely a B. A. K.-ot tavasszal 0:4 eredménnyel megverte, csak négy ember maradt együtt s azok közül is az egyik rossz kondícióban volt. Szövetségi bíró nem volt jelen. A III. kerületiek ily súlyos vereségük egyik nagy okául a kapuk szabálytalan voltát tartják s e miatt a szövetséghez a mérkőzés megsemmisítése végett óvást emel-

tek. Az I-ső csapatok mérkőzését a II-ik csapatoké előzte meg s ugyancsak a B. A. K. 2:0-as győzelmével végződött.

„33“ Football-Club 3:1 győz a Budapesti III. ker. Torna- és Vivő-Egylet ellen

szeptember 25.

A match úgy volt tervezve, hogy két első csapat mérkőzik, de „33“-asok csapatának összeállítása inkább második volt, mint első, a III. kerületiek tavaszi jó első csapata pedig már nincsen együtt. A „33“-asok javára szolgált az a körülmény, hogy a III. kerületiek kapitánya a játék megkezdése után rövid idő múlva kiállította csapatának egyik legjobb játékosát Zsidó Lajost, mert úgy vélte, hogy a „33“-asokkal összejátszik. Így a III. kerületiek csak 10 emberrel játszottak.

Pozsony, 1902. szept. 28.

A Cricketterek 2:1 eredménnyel győznek a Budapesti Torna-Club ellen.

A pozsonyi mezőgazdasági ünnepekkel kapcsolatban megtartott nemzetközi mérkőzés a pozsonyi sportkedvelő publikum rendkívüli érdeklődése mellett tartatott meg a Pozsonyi Torna-Egyesület modern berendezésű sporttelepén. A B. T. C. erős favoritként indult s nem várt vereség lőn a mérkőzés vége. A bécsi csapatban több új játékos szerepelt, köztük egy néhány idegen egylettől kölcsönzött s mindenkép megérdemelte a győzelmet, dacára annak, hogy a B. T. C. a lehető legjobb összeállításban szerepelt. Hogy mily körülmények okozták mindezek dacára a magyar csapat váratlan vereségét, azt megmondhatják mindazok, kik a mérkőzésen jelen lehettek s a B. T. C. csatársorának érthetetlen össze-visszajátékát s kedvtelenségét láthatták. Mert csakis rajtuk mult ezuttal a magyar csapat győzelmének lehetősége s nem érheti gáncs a védelmet, mely a kapott goalok elhárítása érdekében minden lehetőt megtett. Az egyetlen adott goalt is a védelem egyik tagjának Luciusnak köszönhetette, ki a második félidő 4-ik perczében röpitette a labdát az ellenfél kapujába.

Az egész mérkőzésben a B. T. C. fölényben volt, tagjai azonban nem tudták eléggé kihasználni kedvező helyzetüket s különösen a kapuk előtt érthetetlenül ügyefogyottan viselkedtek. Az első goalt a Cricketterek részéről Hüttl rugta; ugyanis négy méterrel a kapu előtt büntető rugást kapott a magyar csapat a kapuvéd hibázása folytán, melynek eredménye azután a Cricketterek első pontja lőn. A második félidőben Hoffmann szép cselezéssel a magyar kapu elé került ügyes lövés-sel a goalba röpité a labdát.

A magyar csapatban Ordódy, Skrobák, Minder kapus kitünőek voltak, a többiben hiányzott a kedv, az animo.

(Folyt. köv.)

Különfélék.

Helyszüke miatt a „Testnevelési ügyek“ című cikk vége e számból elmaradt, s a jövő számban közöljük.

A porosz középisk. tantervét ismerteti Imre Sándor a M. P.-ban itt közöljük a testgyakorlatra vonatkozó ismertetést. Mindenik intézet mindenik osztályában három óra egy héten, tehát több mint nálunk. Az egész felfogásban nincsen semmi új. Nem ad a tanterv semmi olyan részletezést, a milyet a miénk. Reánk nézve itt ismét az a legérdekesebb, hogy milyen célzt tűz a tanterv a testgyakorlás elé, milyen szerepet juttat ennek az iskola egész munkájában. Az iskolai tornázás — ugymond — előmozdítja az ifjuság testi fejlődését, edzi az egészségét, jó testtartásra szoktatja, erejét és ügyességét gyarapítja. Ezzel együtt jellemfejlesztő is a testgyakorlás, mert a szellem elevenségét az egyéni erőben való bizalmat, elhatározottságot, bátorságot és kitartást növeli s a közös czélok érdekében önkéntes alárendelésre szoktat. Mindig eleven, derült kedély kell ehhez s abban az örömben részesíti a testgyakorlás a tanulókat, melyet az erő gyarapodásának, az önmagokon uralkodásban és a test használásában való biztonságnak az érzete ad meg, s a melyet a nemes czélokra való egyesülés tudata nyújt. Ez a pár mondat egészen helyes felfogást mutat s kijelöli a testgyakorlás helyét a nevelésben. E körnek a kitöltése más kérdés. A fokozatoságot, az ifjui szervezettel számolást hangsúlyozza a tanterv s néhány általános elvet kijelölve, a részletes terv elkészítését az egyes intézetekre bizza.

Egy debreczeni diák távgyaloglása. Merész és fásztzó vállalkozásba kezdett a nyáron Erdélyi Károly debreczeni theologus. Gyalogszerrel indult Debreczenből Londonba s onnan most tér vissza, újra gyalog. A fővárosba f. hó 10-én virradóra ért s most a budapesti egyetemi kör vendége. A világlátott ifju az utolsó nap közvetlenül csak Szabad-Batthyányból jött, ahonnan az előző éjjel két óraker indult el s így huszonnégy óra alatt körülbelül nyolczvanöt-kilenczven kilométer hosszu utat tett meg. Erdélyi Debreczenből junius 28-án indult el gyalog, hogy megnézzze az angol koronázást. Budapest, Oderberg, Ratibor, Oppeln, Boroszló, Frankfurt és Beriin utbaejtésével augusztus elején Hamburgba érkezett. Onnan természetesen hajón ment át Londonba, a hová 9-én érkezett. Tiz napot töltött az angol fővárosban. Augusztus 18-án indult el ismét Londonból s Doveren át, Calaisba hajózott, a honnan ismét gyalog folytatta útját és augusztus 27-én Párisban volt. Ötnapi párisi tartózkodás után Genfbe gyalogolt. Genfből a szavojai herczegségen keresztül Petit St. Bernarde-ba, a honnan Aostán keresztül szeptember 18-án Turinba érkezett. Innen Milanón, Brescián, Veronán, Trevisón, Udinén át gyalogolva a mult hónap 27-én hagyta el az olasz határt. Görzön keresztül Laibachon, Cillin és Pettaun át október 2-án lépte át a magyar határt. Budapestre Nagykanizsán és Székesfehérváron át jött.

Borbély György bajnok athletánk zalaegerszegi állami főgymnasiumi tanár most harmdik éve Magyar Paizs czimen egy nagyon szükséges, a magyar ipart pártoló lapot alapított és szerkesztett, melytől azonban mint szerkesztő most visszalép, de a lapot azután is támogatni fogja. — A lapot Z. Horváth Lajos, Kossuth Lajos keresztfia fogja ezután vezetni.

A kolozsvári egyetemi labdarugó csapat f. hó 5-én délután 3 óraker a kis katonai gyakorlóléren nagy

football tornát rendezett ezekre menő közönség jelenlétében, a nagy közönség megjelenése annál is inkább volt méltánylandó, hogy evvel azt mutatta ki, hogy az embersportot előbbre helyezi, mint a lóspportot, mely utóbbi hazárd nyereszkesedési alapon áll és a nemes sport-érzületet teljesen elvadiítja. A kolozsvári labdarugók azon haladnak, mely minden nagyobb és intelligensebb városban bekövetkezett, hogy az összes sportnemek háttérbe szorulnak, és a nagy tömegek vezetését a labdarugók uralják. Ezen sport ellen azok küzdenek, kik vagy nem ősmerek, vagy anyagi oldalukról vannak érintve. Mi csak azon szempontból mérlegeljük, hogy helyesebb, ha ifjuságunk tornatanárainak felügyelete alatt szabad idejében tiszta légkörben mozog, teljes lelki éberséggel, mint esetleg a tüdővész színházakat tölti meg, a zsufolt ifjusági előadások alkalmával. Ha az ifjusági szabad előadásokat szabad levegőn görög amphiteátrumokban adnák elő, így semmi kifogás alá nem esnék. Az előmérkőzésekben 5 intézet 8 csapattal vett részt.

A középmerkőzésekben az egyetemi I. csapat, a római kath. főgymn. I. csapata és az unitárius főgymn. II. csapata vett részt. A döntő mérkőzésben a kereskedelmi akademia I. csapata versenyzett. Feltűnt, hogy a kolozsvári ev. ref. főgymn. ifjusága teljesen távolmaradt. A győzelem pálmáját a középmerkőzésekben a római kath. főgymn. I. csapata vitte el, levervén az egyetemi rambler csapatot 0:2. Ez annál inkább meglepetés számba ment, mert köztudomásu, hogy ezen elsőrangu tanintézetben a kötelező játékdélutánok és korcsolyázás bevezetve nincs és a rendszeres tornaoktatás is sok akadályokba ütközik. Az egyetemi csapatban kivált Deák Zoltán, Hantz János, Dániel Béla, Oppenheimer Ferencz, Szász Tibor, Kutassy Károly. A kolozsvári róm. kath. főgymnasium biztos és szép játékaival kitűnt Vuchetik Vuk, Révffy Lajos, Deák Viktor, Szabady Ernő és Vass Zoltán. — A Kereskedelmi akademia I. csapata az Unitárius főgymn. I. csapatával eldönthetetlenül mérkőzött. Versenybíró Lassel és Manuzsich volt.

A Budapesti Egyetemi Athletikai Club nemzetközi atletikai versenyeit szeptember hó 26-án, 27-én, 28-án tartotta a margitszigeti pályán. A hirdett nagyszámu jeles külföldi versenyző nem jelent meg, helyettük csak a cambridgei football-csapat néhány tagja ugrott be, kik azonban az angol athleták nem épen legjobb klasszisát képviselték, mert Braithwaite és Farmer kivételével még helyre sem jutottak. A mezőnyök egyáltalán igen gyengék voltak, sőt a diszkoszdobás és a gerelydobás csak mintegy háziversenyek voltak, mert csupa B. E. A. C. tag indult bennök. A rendezés lassúsága folytán a versenyek kissé untató lefolyásuak voltak. A részletes eredmények a következők:

I. Gerelyvetés.

1. Csorna Kálmán (B. E. A. C.) 34 m. 37 cm.
2. Sailer Gyula (B. E. A. C.) 33 m. 72 cm.
3. Radó Arthur (B. E. A. C.) 30 m. 52 cm.

II. 220 yardos síkfutás (handicap).

Első előfutam:

1. Mező Béla (M. A. C.) 23⁴/₅ . . . 0 m. e.
2. Karafiáth Jenő (B. E. A. C.) . . . 15 " "
3. Mattyók Kálmán (B. B. T. E.) . . . 7 " "

Második futam:

1. Schubert Ernő (M. U. E.) 24²/₅ . . . 0 m. e.
2. Niessner Aladár (M. F. C.) . . . 8 " "
3. Kolba Róbert (M. F. C.) . . . 15 " "

Döntőfutam :

1. Mattyók Kálmán (B. B. T. E.) 23¹/₅.
2. Mező Béla (M. A. C.)
3. Karafiáth Jenő (B. E. A. C.)

III. Sulydobás.

1. Kozla András (B. E. A. C.) 11 m. 90 cm.
2. Strausz Gyula (B. E. A. C.) 10 m. 82. cm.
3. Radó Arthur (B. E. A. C.) 10 m. 11 cm.

IV. Távolugrás.

Előmérkőzésben:

1. Gajzágó Tibor (B. E. A. C.) 6 m. 08 cm.
2. Schubert Ernő (M. U. E.) 6 m 02 cm.
3. Csorna Kálmán (B. E. A. C.) 5 m. 83 cm.

Döntőben:

1. Schubert Ernő (M. U. E.) 6 m. 12 cm.
2. Gajzágó Tibor (B. E. A. C.) 6 m. 08 cm.
3. Csorna Kálmán (B. E. A. C.)

V. Diszkoszvetés.

Előmérkőzésben :

1. Kozla András (B. E. A. C.) 34 m. 33 cm.
2. Strausz Gyula (B. E. A. C.) 33 m. 88 cm.
3. Sailer Gyula (B. E. A. C.) 29 m. 22 cm.

Döntőben:

1. Strausz Gyula (B. E. A. C.) 35 m 84 cm.
2. Kozla András (B. E. A. C.) 34 m. 33 cm.
3. Sailer Gyula (B. E. A. C.) 29 m. 22 cm.

VI. 1/2 angol mfd.-es síkfutás.

1. Csorna Endre (M. A. C.) 2" 22¹/₅"
2. P. P. Farmer (Cambridge).
3. Wagner József (B. E. A. C.)

VII. 100 yardos síkfutás. Budapest székesfőváros tiszteletdíja.

1. Schubert Ernő (M. U. E.) 10²/₅".
2. Mező Béla (M. A. C.)
3. Gajzágó Tibor (B. E. A. C.)

VIII. Rudugrás az egyetemi tanács díjáért.

1. Kauser F. Jakab M. A. C. 3 m. 13 cm.
2. Silberleitner Ferencz M. A. C. 2 m. 80 cm.
3. Kastriner Árpád B. E. A. C. 2 m. 60 cm.

IX. 1/4 angol mfd. es síkfutás Magyarország bajnokságáért.

1. Helmich Miksa O. T. E. 55 ⁴/₅.
2. Niessner Aladár M. F. C
3. Ullerich Ferencz B. E. A. C.

X. 1 angol mfd. es síkfutás.

1. Brédl Pál M. A. C. 5' 08"
2. Wagner József B. E. A. C

XI. 120 yardos síkfutás Magyarorsz. bajnokságáért.

1. Kovács Nándor (B. B. T. C.) 17". (Orsz. rek.)
2. Mattyók Kálmán B. B. T. C.
3. Kirchknopf Ferencz M. A. C.

XII. Magasugrás.

1. Gajzágó Tibor B. E. A. C. 166 cm.
2. Ruszinkó Miklós B. E. A. C. 163 cm.
3. Mattyók Kálmán B. B. T. E. 157 cm.

XIII. 1/4 ang. mfd. síkfutás.

1. Speidl Zoltán B. E. A. C. 27⁴/₅.
2. Kardoss Miksa B. E. A. C.
3. Wagner József B. E. A. C.

S.-V.

ÓVÁS!

Tudomásunkra jutott, hogy idegen gyárból származó oly pneumaticok vannak forgalomban, melyekre **védjegyhamisítás szándékával**

„Continental“

szó van bélyegezve.

Figyelmeztetjük t. vevőinket és a nagyközönséget, hogy a valódi

CONTINENTAL-PNEUMATIC

a gummiba préselt **sas** védjegyről ismerhető fel.

Egyszersmind kinyilatkoztatjuk, hogy feljelentéseket, melyek a védjegybitorlás felderítésére és megbüntetésére vezetnek, szívesen és busásan jutalmazunk.

Magyar ruggyantaárugyár részvénytársaság
Budapest.

Vivók körében

sensatiót kelt a gummiból készült, szabadalmazott

„Damascinus“ -

kardmarkolat,

mely rugalmasságánál fogva **nem nyomja a kezét, elhárítja a kard csúszását, megóvja a keztyüt a kopástól.**

A cs. és kir. hadügyminiszterium 1522/1896. sz. rendeletével tanítási czélokra ajánlotta.

== Bármely kardra könnyen ráerősíthető. ==

Legtöbb államban szabadalmazva.

Viszontelárusítók kerestetnek.

Magyar ruggyantaárugyár részvénytársaság
BUDAPEST.

Előfizetési díj:

Negyedévre ... 2 kor.
Félévre ... 4 kor.
Egész évre ... 8 kor.

Egyes szám 40 fill.

Megjelen havonként
kétyszer.

HERKULES

SZERKESZTIK:

PORZSOLT JENŐ.

PORZSOLT KÁLMÁN.

Szerkesztőség:

IX., Ferencz körút
31. szám, I. em.

Kiadóhivatal:

VIII., József-körút 43.
szám, földsz.

Az Achilles Sport-Egylet,
Aradi Koresolyázó-Egylet,
Budapesti polgári lövészegyes.,
Budapesti Torna-Club,
Beregszászi Koresolyázó-Egylet,
Bpesti hegyvidéki Turista-Egyl.,
Budapesti Torna-Egylet,
Délvidéki Kerékpár-Egylet,
Debreczeni Koresolyázó-Egylet,
Debreczeni Torna-Egylet,
Fővárosi Vivó-Club,
Érsekújv. Vivó- s Torna-Egyes.,
Győri Csónakázó-Egyesület,
Gyöngyösi Koresolyázó-Egylet,
Kassai Koresolyázó-Egylet,
Kassai Tornázó- és Vivó-Egyes.,
Kolozsvári Athletikai Club,

Kolozsvári Koresolyázó-Egylet,
Körmendi Athletikai Club,
Kunstmártoni Csón.-Korc.-Egyl.,
Lévai Torna- és Vivó-Egylet,
Lőcsei Koresolyázó-Egylet,
Lőcsei Vivó- és Torna-Egyesület,
Magy. Testgyakorlók Köre,
Márm.-szigeti ifj. Torna-Egylet,
Magyar Uszó-Egylet,
Maros-Vásárhelyi Torna-Egylet,
Magyar-Óvári Torna- s Vivó-Egyl.,
Maros-Vásárhelyi Kerékpár-Egylet,
Maros-Vásárhelyi Korcs.-Egyl.,
N.-Bányai Torna- és Korcs.-Egyl.,
Nagy-Enyedi Koresolyázó-Egylet,
Nagy-Kanizsai Torna-Egylet,
Nagy-Kállói Koresolyázó-Egylet,

Nemzeti Hajós-Egylet,
Neptun Bpesti, Evező-Egylet,
Ó-Becsei Kerékpár-Egyes.,
Ó-Budai Torna-Egylet,
Pécsi Athletikai Club,
Pápai Koresolya-Egylet,
Pozsonyi Torna-Egylet,
Privigyei Korcs.-Egylet,
Rimaszombati Korcs.-Egylet,
Quarnero Csónakázó-Egylet,
Sátoraljaujhelyi Korcs.-Egylet,
Selmeczi Akad. Athléta Club,
Soproni Koresolyázó-Egylet,
Soproni ev. főgymn. testgy. Köre,
Sportkedvelők Köre,
Szabadkai Sport-Egylet,
Szabadkai Torna-Egylet,

Szarvasi Koresolyázó-Kör,
Szatmár-Németi torna és vivó-egyl.,
Szegedi Csónakázó-Egylet,
Szegedi Koresolyázó-Egylet,
Szegedi Torna-Egylet,
Székely-Udvarhelyi Korcs.-Egylet,
Székesfehérvári Korcs.-Egylet,
Szegedi Kerékpár-Egyesület,
Szászvárosi Athletika Club,
Szolnoki Koresolyázó-Egylet,
Temesvári Koresolyázó-Egylet,
Torontáli Korcs.- és Hajós-Egylet,
Torontáli Athletikai Club,
Tordai Koresolyázó-Egylet,
Ujvidéki Kerékpár-Egyesület,
Veszprémi Torna-Egyesület,
Zombolyai Athletikai Club

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter ő nagyméltósága 47,020. számú rendeletével ajánlja e lapot Magyarország összes tanintézetének.

Az öreg tornatanár.

A cikk címében olvasható alirással kapunk egy panaszos levelet, melyben a sok igazán méltánylandó panasz mellett bennünket legjobban az illetett meg, hogy „a poros levegőben való örökös kiabálásban megrongált szervezettel közeledvén az örökös nyugalomhoz, rosszul esik ifjabb kartársaink (?!) és igazgatóknak lenéző gögje, mely érezteti velünk, hogy már nem vagyunk a régi ifju legények, kik az örökös helyettesítésre, az önkénytes, soha meg nem fizetett munkára mindig örömmel vállalkoztunk“.

Mi magunk is méltán tarthatjuk magunkat 22 évi tornamesterségünk mellett e téren öregnek és saját tapasztalatunk is sok panaszt igazol. — Első sorban igaz az, hogy egy tanártól sem kíván maga a tárgy is és a felettes hatóság is annyi és oly terhes önkénytes munkát mint a tornatanártól. És viszont egy tárgy tanára sem merül oly hamar ki ez önkénytes és mondjuk szükséges munkában mint a tornatanár. — Már most az iskolák nagyon is hozzá szoktak általában mindig lelkes tornatanárainktól megkövetelni azt a különben nem követelhető ingyen munkát, ha aztán a korralljáró gyengülés a tornatanárt ellankasztja, mindjárt hallatszik a panasz: „már öreg a tornatanár, már kihalt belőle minden törekvés“.

Ugyde valóban értékesebb-e az ifju, lelkesedéssel tanító tornatanár munkája mint a tapasztalt öregebbé? — Önkénytelen felmerül itt e kérdés, mert az iskolák vezetői több helyen menekülni akarnak az öregektől. — Ugy gondolom, saját magam munkáját mérlegelve, nem tévedek, ha az ifju tornatanár munkáját értékesebbnek tartom az egyesek, különben is ügyes ifjak kiképzésében, különösen versenyre készítésében, míg az öreg, de lelkiismeretes tornatanár munkáját értékesebbnek találom az általános eredmény jóságának emelkedésében. — Azonban épen ezen kétféle mérlegelésből származik az öregek méltó panasza, mert a dolog valódi becsének mérlegeléséhez nem értők az általános eredmény javulását észre sem veszik, azonban nagyon feltűnik, hogy oly kitűnő tornászok, versenyzők nem kerülnek már ki az intézetből mint a tornatanár fiatalabb éveiben kikerültek.

Öreg tornatanárunk levelében nagyon helyesen jegyzi meg, hogy „jőjjenek, látogassák meg óráimat kollégáim, a legjelesebb tornatanárok; véleményüket nyugodtan várom, mert ma is oly lelkesen tanítok mint régen, ha nem is szentem egész napomat az iskolának.“

Igen! ez kellene, hogy a legjelesebbnek ismért állami tornatanárokat az állam évenként kiküldené egyes iskolák tanításának megtekintésére, hogy a tanítás mérlegelése ahhozértők részéről történnék. — Ezen kiküldetések helyet-

tesiténék a még késő, de el nem maradható tornafelügyelői állások szervezését.

Az öregséget tornatanításunkban is meg kell bécselnünk. — Itt a látható öregség persze korábban bekövetkezik mint a más tárgyak tanárainál, mert biz a 45—50 éves tornatanárnak már nem megy oly könnyen pl. a „gerincezforgás“ mint a hasonló koru mennyiségtan tanárnak az egyenletek megoldása. — De mind-ebből nem következik, hogy a tanításának eredménye silányabb mint a jól tornázó kollegájáé.

Öreg kartársunk azt óhajtaná még, hogy a tornatanári teljes nyugdíj akkor illetné meg az illetőt, mikor önhibáján kívül a tanításra alkalmatlanná válik. — Ezen óhaját, úgy gondoljuk, a nyugdíjszabályzat nem veheti figyelembe, de nagyon is mérlegelendő volna az egyes nyugdíjazásoknál, vagy még jobban megfelelné a méltányosságnak, ha pár évvel leszállítanák a terhes munkát végző, csekély javadalmazásu tornatanárok kötelező szolgálati évét. — Ezen eszme nem a tornatanároktól származik, hanem egy oly igazgatótól, ki mindig csak ifju tornatanárt szeretne iskolájában látni.

Öreg tornatanárunk keserűségét különben nem is annyira az anyagiakban való hátramaradásunk bántja, — mint cikkünk elején közölt soraiból is kitűnik — inkább öregségének számba nem vévése. Azt is el kell itt ismernünk, hogy sok iskolánál divatos osztály összevonással való helyettesítés rendszeren a tornatanárt sújtja. — Mert azt csak mindenki elismerheti, hogy nem könnyű dolog két, rendszeren nem egyenlő foku osztályt együtt tornáztatni. — Idősebb tornatanárra nézve rendkívül izgató az itt elkerülhetetlen rendetlenség, lárma. Ugyde az ilyen sokszor elkerülhetetlen bajok legjobban elsimulnak a tornatanár türelmén, jóindulatán, míg a nyilvános panaszok, felszólamlások csak ártanak az ügynek, ezért mi is csak oly részeivel foglalkoztunk a nyilvánosságra szánt levélnek, melyek általános érdekűek.

P. J.

M L. Sz. bajnokságai.

(Vége.)

A Rákospalotai Football-Club A) csapata a »33« **Football-Club B)** csapatával mérkőzött szeptember 28 án. Eredménye mindkét félidőben egy-egy goal, végeredményben 2:0 volt a Rákospalotaiak javára.

A »33« **Football-Club B)** csapata csak 10 emberrel játszott, következő összeállítással: a kapuvéd Sipos, hátvédek Bosnyákovits és Schabenszky, fedezetek Biró és Váradi, csatárok Tárnoky, Steiner, Székány, Lindner J. és Singer.

A Rákospalotaiak összeállítása a szokott volt: kapuvéd Kellner, hátvédek Preisz és Pressler, fedezetek Lányi, Koppa és Eichel L., csatárok Nemes, Varga Lázár, Wigner és Pécsi.

Biró Labiner (U. T. E.) volt, ki osztatlan tetszést aratott a mérkőzés szakszerű vezetésével.

1902. október 5.

Budapesti Torna-Club I győz a Cesky Athletik- & Football-Club ellen 1:0 eredménnyel.

Rég nem láttuk a csömöri-uti versenypálya gyepén oly unalmas mérkőzést, mint a milyen a két fentjelzett csapat mult vasárnapi matchének lefolyása volt. A B. T. C. csapata ezuttal is oly közönyösen és kedvetlenül játszott, mint egy héttel azelőtt a pozsonyi matchen a Cricketterek ellen, s hiába valók voltak a hálás publikum lelkes biztatásai, s a cseh csapat némelykor veszedelmes támadásai, a mieink egy csöppet sem forszirozták a gyorsabb tempóju küzdelmet, s megmaradtak az egyhangu, s bágyadt játék mellett. Hogy a csapat melyik részének viselkedése idézte elő a lendület nélküli játékot, azt bajos megállapítani. Legtöbben a csatárokat okolják s pedig méltán, habár a védelem a mérkőzés legnagyobb részében épp oly kedvetlenül játszott, mint a támadás, melynek olykor lehetetlen volt pozitív eredményhez jutni a cseheknek a kapu előtt ugyszólván kézzel-lábbal védekező csapatával szemben. Ordódytól, ki négy napi szakadatlan utazás után játszott, nem lehetett többet kívánni, mint a mennyit a csapat érdekében tett; Skrabák—Mannó aránylag a legjobbak voltak s ők hozták lendületbe a lanyhán dolgozó csapatot; a forwardssor, azonban, különösen pedig a baloldal, nem felelt meg a beléje helyezett bizalomnak.

Kapu előtti tétovázásával sokszor elszalasztotta a legkedvezőbb alkalmakat is, melyek goalt eredményezhetek volna. A match első és egyetlen goalja az első félidő 30-ik percében esett.

Biró: Scharfe János volt. Minden tekintetben korrekt ítéléteivel úgy a vendégcsapat, mint saját klubjának csapata meg volt elégedve.

II. osztályu bajnokság.

A Posta-Távirida-Tisztviselők S. E. Labdarugó csapata 4:1 győz III. ker. T. V. ellen.

A Postás-csapat a játék kezdetétől annak végéig mindig támadott, de nagyon kevés szerencsével. III. kerület csak mindössze egypárszor volt képes a küzdelem szinterét átteni a Postás oldalra.

Első félidő 3:0 eredménnyel végződött. Második félidőben, már széllal játszva a III. kerületnek sikerült megközelíteni az ellenfél kapuját. Egy szép lerohanás és a szerencse meg is hozta III. kerületnek az egyetlen goalt. Center forwards-ának egy lövését a postás kapus kivédi ugyan — de már a kapuból; — így a második félidőben kapott goal ki lett egyenlítve.

A Postásoknál csak 10 ember játszott, de így is nagy fölényt mutatott a rossz kondícióban levő III. ker. T. és V. E. csapatával szemben.

A III. kerületiek — bár tulnyomó részben egész új legénységük van — várakozáson felül jól tartották magukat; a zászlójukhoz és ígéretükhöz hűtlenné vált játékosaik helyére úgy látszik jó, sőt talán jobb anyag jött, a mely kellő tréning után meg fogja haladni azt a színvonalát, a melyen a tavaszi csapat állott

A szövetségi bíró akadályoztatása miatt elkésve érkezett — így a tisztet Oláh (B. S. C.) töltötte be mindkét csapat meglegedésére.

Magyar Testgyakorlók Köre 7:1 győz az Ujpesti Torna-Egylet ellen.

A másodosztályu bajnokságért küzdött a ferencvárosi pályán a M. T. K. az U. T. E.-tel. A Testgyakorlók három tartalékkal játszottak, de így is — mint előre látható volt — nagy fölényvel győztek. Az első félidő eredménye 1:1 volt, míg a második félidőben hatszor röpiült a labda az Ujpestiek kapujába s így az eredmény 7 goal ellen 1 a Magyar Testgyakorlók Köre javára. Malaky (F. T. C.) igazságos, jó bíró volt.

Sport-Világ.

Testnevelési ügyek

az 1900—1901-iki értesítők alapján.

(I. Játékdélután. II. Programmértekezések. III. Ifjúsági egyletek. IV. Test- és erőmérések. V. Vegyesek.

(Vége.)

Test- és erőmérések.

Néhány éve egyik-másik iskola a test- és erőmérések eredményét is közzé teszi, a mi bár nem oly nagyfontosságú dolog, mint első tekintetre látszik és végtelen munkával jár, de mégis több tekintetben érdekes statisztika. Érvényes következtetéseket és összehasonlításokat azért nem lehet tenni az egyes intézetek növendékei között, mert egyrészt a mérések nem ugyanazon szempontok szerint és nem egyformán történnek, másrészt meg egyenként is roppant nagy eltéréseket látunk.

En magam az 1899—1900-iki iskolai évben kezdem méréseket tenni s az eredményt (osztályonkénti átlagban, azután a legnagyobb és legkisebb méretet minden osztályban, meg az évközi különbség átlagát) a *debreczeni áll. főreáliskola* értesítőjének 65—67. lapjain közöltem, röviden kifejtvén az elveket is, melyek szerint eljártam. Az alsó négy osztályban csakis a magasságot és a sulyt mértük az év elején és végén; a felsőkben még a mellbőséget, a karvastagságot s a kar és láb erősségét húzódás, tolódás és sarkazás szerint. Az ily mérések nézetem szerint helyesebb eredményt adnának, ha az egyenlő koru tanulókat vennők egy csoportba az átlag kiszámításánál, de ez keresztülvihetetlen, mivel az osztályokat nem lehet összezavarni.

Több éven át folytatott méréseknél elég lenne az év elején csak a sulyt mérni meg valamennyinél, mert ebben az arányban érvényesül általánosan a szünetidő és a tanulási idő közti különbség. A magasság és erőgyarapodás a nyári három hónap alatt nem jelentékeny, úgy hogy azután nem a szeptember-juniusi különbség fog kikerülni az összevetésből, hanem egy teljes év különbség.

Az osztályokat egymással összehasonlítva, a múlt évben több érdekes megfigyelést tehettem. Így pl. a növés a IV-ben volt legnagyobb: 41 cm.; a VIII-ban már csak 14 cm. Sulyban legtöbbit a III. osztály nyert, átlag 27 kg.-ot; a VIII-ban pedig átlag 15 kg. sulyvesztéséig volt. A nagy vizsga hatása! A mellbőség a VII-ben nagyobbodott leginkább: átlag 15 cm-rel; míg a karvastagodásban a VI. osztály állott első helyen 10 cm-rel; de ennek csodálatosképen nem felelt meg a legnagyobb erőpontgyarapodás is, mert az a V-ben volt 144 ponttal.

Az idei értesítők közül a következők közölték a mérések eredményét:

A *budapesti VIII. ker. gyakorló főgymnasium*; a *kecskeméti* ref. főgymnasium; a *székesfehérvári* áll. főreáliskola; mind a három a felső osztályokról a rendes adatokat közli. Kecskeméten örvendetes tény, hogy a VII. osztályban egy fiu sem fogott sulyban.

A *nagyvárad*i kath. főgymnasium igen sokféle méretet közöl. Érdekes adatok: a VI. osztályban 95 kg-os fiu van, a VIII-ban itt is csak egy fiu hizott, a többit szintén könnyítette az érettségi vizsgálat. Kézügyesség czimén két-három tárgy dobálása szerepel s az ügyesebbek meg is vannak nevezve. Belégzési különbség az egyiknél 18 cm! Kissé különös, hogy „futás (versenygyaloglás) a tornateremben végeztetett 50 méteres O alaku körben“ (Értesítő 152. lap).

A *magyaróvári* piarista gymnasium I. osztályában (Ért. 58. l.) feltűnő sok fiu van, a ki 100-nál többször tud sarkazni. Hogyan? Az egyik meg az iskolai év alatt 34-ről 150-re vitte fel. Szintén I. osztályos 16-szor huzódik.

Az *aradi* főgymnasium értesítője a VIII. osztály méreteit adja egyénenként.

A *nagyszalontai* algymnasiumban van, a ki I. osztályos létére 24-szer tolódik a korlátot; az erőpontja pedig valamennyinek 200-on felül van egészen 330-ig. Röviden jelezni kellene, hogyan történik a számítás, bár rájön az ember. De minek eltérni a rendes számítástól? Az is furcsa, hogy egyik fiu nem huzódik, nem tolódik, nem sarkaz egyszer sem s mégis van 326 erőpontja.

A *selmecbányai* ág. ev. lyceum értesítőjében az egyes osztályok végzett tananyaga keretében találjuk a mérések eredményét osztályok szerint átlagban; e mellett a legnagyobb és legkisebb méretek is közölve vannak, de az évközi gyarapodás hiányzik.

Azelőtt közölte a méréseket a budapesti VI. ker. áll. főreáliskola, meg ha jól emlékszem, a sárospataki főgymnasium is. Most nem tették. Méréseket tett a *körmöcbányai* áll. főreáliskola is, tudomásom szerint a *debreczeni* ref. főgymnasium és a *debreczeni* áll. főreáliskola, de az értesítő ez évben nem közli.

Hogy tényleg positiv eredményt adjanak az ily mérések, ahhoz oly feltételek fűződnek, melyek részben teljesíthetetlenek. Azt még el lehetne érni, hogy az összes iskolákban egészséges elvek szerint járjanak el, a kik a munkát végzik. De ki néz meg évenként kétszer pl. 800 növendéket pontosan és megbízhatóan és a mi a fő, felesleges időpazarlás nélkül? Bár még ez sem lehetetlen. De mit következtessünk pl. abból, ha az egyik növendék 10 hónap alatt 10 cm.-t nő és súlya megmarad, a másik pedig 1 cm.-t nő és 7 kgot hizik; megint egy másik se nem nő, se nem hizik? Egyéni fizikum, családi viszonyok, meg sok az iskolától nem függő körülmény behatása oly komplikált eredményt ad, hogy az egyént külön-külön tanulmányozás után meg lehet tán itélni, de pusztán a számadatokból vagy épen az összegezésből s a perczen'ekből valami biztosat következtetni, nagyon hiu ábrándnak tartom.

A f. évi szeptember hóban Brüsszelben tartott nemzetközi középiskolai kongresszuson (Orsz. Középis. Tanáregyl. Közl. 138. l.) volt ily című előadás „Anthropometrikus méretek hygienikus szempontból“. A jelzett ismertetés azonban ennél többet nem mond. Tán meg tudjuk valahonnan.

Itthon is megindult a mozgalom, melynek célja ilyenforma méreteket feljegyezni minden egyes növendékről. Részleteset még nem tudunk, hogy milyenek lesznek tulajdonképen a miniszteri anketten már megállapított „Törzs-lapok“, s milyen adatok fognak bele kerülni. Legfontosabb volna ezeknek a lapoknak a *célját* megtudni és azt, hogy ki fogja azt a rengeteg mérést végezni a statisztikusok boldogítására.

A közölt rendszeres adatok gyűjtése közben itt-ott olyan megjegyzéseket is találtam az értesítőkből, a melyeket érdemesnek tartok ismertetésem végén szintén megemlíteni.

Némely iskolában feltűnően sok a tornamentés, főleg papi vezetés alatt álló intézetek felsőbb osztályai-ban. Tudom, hogy ott külön szabályok állanak fenn, de bizony nem lenne ártalmára a tornászás még annak sem, a ki papi pályára lép.

A játékdélutánokat szervező miniszteri rendelet megszabja, hogy egy tanár vezetése alatt egyszerre legalább 70 és legfeljebb 140 tanuló játszszen. Ezzel szemben a *szegedi* városi főgymnasiumban az I. A. B. C. osztályok egy csoportban játszottak; voltak pedig összesen 180-an. Hogy lehet ennyi gyereket rendben foglalkoztatni? Viszont a *pozsonyi* áll. főreáliskolában

annál könnyebb dolga volt a játékvezetőknek mert ott az alsó négy osztály A. és B. csoportja mind külön játszott, pedig a legnépesebb, az I. B. sem érte el a létszám minimumát a maga 65 növendékével; a IV. B-ben meg épen csak 32 volt.

A játékban csoportosítható osztályok tekintetében elvi határozatot találunk a *kis-szebeni* algyimnasium értesítőjében. A tanári testület abbéli kérelmét, hogy mind a négy osztály együtt üzhesse a játékot, a miniszterium nem teljesítette, hanem a költségek apasztása szempontjából megengedte azt, hogy az I. osztály a másodikkal, a III. a IV.-kel külön-külön csoportokban, de egyszerre egy tanár felügyelete alatt játszanak. Volt olyan iskola is, a hol az I. a III.-kal és a II. a IV.-kel egy csoportban játszott. De itt bizonyára csak az idő és a felügyelő tanár volt közös, míg az osztályok külön voltak választva. Ily értelemben azután az ellen sem lehet kifogás, hogy pl. a tér egyik részében az I. osztály játszik, míg odább az V. és VI. együtt füles vagy rugó labdával foglalkozik, a mint azt Pethe Ferencz újabban óhajtja.* Bizonyos, hogy könnyebben lehet boldogulni már csak a hely dolgában is, ha pl. az I. osztály mellett nem a II., hanem felsőbb osztály van; ez kevesebb gondot ad, s így az I. jobban rendben tartható, mert ott ugyis kisebb és sok csoportokra oszlik a játékos tömege. Olyan játéktér pedig kevés van, a hol egynél több csapat játszhatja a füles vagy rugó labdát. Pedig az V—VIII. osztályokból ha kikerül 100 fiu, azokkal nem lehet kis helyen elférni. Ez irányban remélhetőleg alkalma lesz a felsőbb hatóságnak nemsokára dönteni.

Végül nem akarom említetlenül hagyni, hogy az országos ifjusági tornaversenyen kivívt győzelmükért mily kitüntetésben volt részük a szabadkai tornászoknak. (Értesítő 169—172. l.) Szabadka városa 770 korona értékű emléktárgyakkal (arany- és ezüstórával) jutalmazta a tornatanítókat, a tízes csapat tagjait és az egyéni versenyek győzteseit. A budapesti verseny utiköltségeire a város 800 koronát adott. Azonfelül minden évben 200 koronát szán a helyi ifjusági tornaverseny céljaira. Meg is van az áldozatkészség jutalma!

E soraim nem adják ugyan a testi nevelés állapotának a képét, de az esetleges érdeklődőt egyik-másik irányban utba igazíthatják s felmentik a sok lapozgatástól. A Magyar Paedagogia múlt évi júniusi füzetében Juba Adolf dr. a testmérésekről szóló táblában arról panaszkodik, hogy magyar iskolák növendékeiről nincsenek közzétett adatok. Ime, csak 1900—1901-iki iskolai évben is 8 iskola közli ez adatokat. De mennyi van, a hol rendszeres mérések történnek, azonban az eredményt technikai vagy pénzügyi nehézségek miatt nem közlik. Ha ezt az értesítő megemlíti, akkor az érdeklődőnek bizonyára rendelkezésére is bocsájtják a kéziratban levő adatokat.

Horvay R. berl.

* E sorok október-hó elején íródtak.

* Orsz. Tanáregyl. Közlöny idei évf. 153. l.

A turini nemzetközi díjlovaglás.*

— Orosz kutfők után. —

Az ez idén nyáron Turinban tartott nemzetközi lovasverseny, annak lefolyása, eredménye és az abból levonható és levont tanulságok és következtetések kétértelműen érdekelnek minden lovast s sportkedvelőt, de első sorban minden katonát.

Igy kezdi *Wolf* ezredes, az orosz czár ulánus ezredének parancsnoka, ki a turini versenyre kiküldött orosz tiszteknek is parancsnoka volt és ki a versenyről egy igen figyelemreméltó tudományt közöl az orosz hadügyminiszterium szerkesztésében és kiadásában megjelenő *Vojennij Szbornik* című folyóirat szeptemberi füzetében.

Sokan alkothattak eltérő véleményeket mind magán a versenyen, mind közvetlen annak befejezése után. „Én — úgy mond — óvakodtam a gyors ítéleştől, mert abba könnyen belejátszhatik az egyéni vagy a mi még rosszabb, a nemzetiségi vagy más hasonló érzés.“ Azóta elég idő elmúlt már, hogy „a turini békés harcokról“ alkotott vélemény minden részrehajlástól és szenvedélytől megtisztulva megállapodhatott, és elmondhatjuk részletes megjegyzéseinket annak rendezéséről, eloszlatunk némely félreértést és tévedést s aztán vonjuk le belőle a tanulságot.

Ez az első a maga nemében eddig egyetlen nemzetközi lovasverseny, melyen a főbb hadseregek képviselve voltak. Az volt a cél, hogy módot nyujtsanak az egész világ összes tisztjeinek a versenyben való részvételre. Nem katonák a versenynek csak két pontjában vettek részt (5., 6.) és ezekben is nevezési díj mellett, míg a katonák, bármely nemzethez tartoztak legyen, minden díj nélkül vehettek részt.

A védnökséget és a külföldi hatalmak meghívását az olasz kormány vállalta magára az aosztai herceg fővédnöksége alatt.

Részvételre meghívtak minden államból versenyzői minőségben 12 tisztet, azonkívül a nemzetközi jury megalakítására, minden államból 2—2 törzstisztet. Díjakat adtak a kormány, a városok, hercegek, miniszterek, egyesületek és végül néhány értékeset az olasz király és királyné és ama négy nagyhatalom uralkodója, kiknek hadseregéből tiszték résztvettek. Az óriási kiadások mellett körülbelül 2000 korona tisztajövedelem maradt, mit érthetővé tesz az általános nagy érdeklődés. A versenytér mindig tele volt s az utolsó versenynapon 28.000 emberből állott a közönség.

Hogy a verseny helyét Turint választották, annak főleg az volt az oka, hogy közel van hozzá Pignero (itt van az olasz központi lovas tiszti iskola), azonkívül kedvező a klimatikus fekvése is.

A program egyes pontjainak követelményei röviden a következők voltak.

A program 1-ső pontja körülbelül ugyanazt akarta díjazni, mint a mi a mi bécsi és budapesti díjlovaglásainkon követelnek: díjazni kívánták a hat legjobban belovagolt lovat. A lovasok hármanként lovagoltak egyszerre 10—15 perczig, úgy a hogy nekik tetszett, csak be kellett mutatniok lovaikat mind a három jármódban (lepés, ügetés, vágatás). A bírák követelheték egyik vagy másik mozdulat ismétlését többször is, hogy a megérdemelt egységet pontosabban meghatároztassák, akár pedig egyik lovasnak a másikkal való összehasonlítását, a mi különben meg is történt egynehányszor. Be kellett a lovakat mutatni rövidített és gyorsított jármódokban felváltva, megállásokat, fordulatokat, vágásban váltásokat stb. Magasabb iskolát és oldaljárásokat nem követeltek. Motiválva van ez azzal, hogy az oldaljárás a lovaglásnál csak eszköz s nem cél; a magas iskola pedig manapság elvesztette minden gyakorlati jelentőségét, mert tulságosan akadályozza, rövidíti a ló természetes mozgását, mit pedig éppen ellenkezőleg, fejleszteni kell.

Ebben a versenyben, mely szigorú pontossággal folyt le, nagy figyelemmel voltak a ló szabad, ugynevezett „uszó“ mozgására, az előre haladásra, a nyak és fej természetes tartására. A tulságos összeszedés, az erőltetett állított nyak, s a magas nem haladó mozgás leszállították az egységeket. Általában ennek a versenynek az volt a célja, hogy megmutassa mi célja van manapság a lovardai lovaglásnak, mely a lovat vadászatra és hadi szolgálatra készíti elő. A régi elavult erőltetett lovaglással teljesen és végleg szakítottak.

A program második része a *terepen való lovaglás* az ugynevezett *campagne-lovaglás* volt, melynél egy 800 méteres pályát, 5 elég nagy akadályal, kellett 2 perczen belül befutni. Az akadályok a következők voltak: egy szilárd korlát 1:30 m., sövény 0:60 m. széles és 1:30 m. magas, kőfal 1:20 m. magas, egy összetett akadály, mely állott egy kis sövényből, közvetlen mögötte vizes árok után egy nagy sövény, és végül egy 5 méter széles vizes árok, eléje helyezett sövénynyel.

A pálya utja mindkét oldalon 3 méter szélességben zászlókkal volt kitűzve, a mely zászlók az akadályok felé mindig közelebb és közelebb voltak egymáshoz állítva, s a ki ilyen zászlót ledöntött, nem folytathatta a versenyt. Ekként bizonyos számú versenyző mindig kibukott a zászlódöntés folytán, s a fönmaradók következő versenyében a zászlókat mindannyiszor szűkebbre vették egészen 1 m. szélességig, miáltal a verseny folyton szigorubbá és nehezebbé vált.

A program harmadik pontja a legnagyobb magas ugrás, a negyedik a legnagyobb távolság ugrás volt.

Az ötödik és hatodik verseny tökéletesen ugyanaz volt, mint a harmadik és negyedik, azzal a különbséggel, hogy azokban polgári személyek is részt vehettek. Ekkép a katonáknak módot nyujtottak arra, hogy

* A Lud. Akad. Közl. utolsó számából.

még egyszer szerencsét próbálhassanak, ha a 2 ik vagy negyedik verseny valamely oknál fogva nem sikerült.

Az egyes államok hadseregeiből küldött tisztek fogadása, ellátása, utazása, külön vonatok, szállítás, multságok, fogadtatások körül a rendezőség a legnagyobb udvariassággal, előzékenységgel, figyelemmel, tapintattal, vendégszeretettel és szinte pazar fényüzéssel járt el.

A versenyföltételek és a díjazások megállapítása körül azonban óvatosabban is járhatott volna el a rendezőség. Kétségtelen, hogy a nehézségek az ilyen nemzetközi versenyek rendezésénél az első pillanatra szembeötlők. Hozzá, ez még első is volt a maga nemében, s a rendezőségnek nem lehetett az a tapasztalása, a mit itt szereztünk.

Megvan minden nemzetben, hogy a sport egyik vagy másik ága iránt különösebben érdeklődik, a többinél jobban szereti, azzal többet foglalkozik. Már pedig mindnek eleget tenni, nem könnyű. Fontos lesz tehát a jövőben, egy más nemzetközi versenynél, hogy minden nemzet részére az azon nemzet legjobb lovasának egy-egy külön díjat adjanak, s a verseny további lefolyásában azután ezek a díjazottak újra egymás között is versenyezhetnek.

Ezzel sok surlódásnak lehetne elejét venni, a mi hogy Turinban nem történt, azt csakis a nemzetközi jury és az olasz bizottság igen körültenkintő tapintatának kell betudni.

Ilyenféle díjazást ajánlottak az osztrák* bírak, s az idegenek mind elfogadták, sőt meg is volt a következménye, a mennyiben keresztül vitték, habár nem teljesen. De nem is lehet ezt a díjazási módot minden versenynél alkalmazni. Az iskola-lovaglásnál igen, de már a díjugratásnál nem határozhat a nemzetiség; ennél csak a mérték dönthet, mely megmutatja, hogy a versenyző milyen magasat vagy milyen széleset ugrott, és azt meg nem lehetne tenni, hogy díjat adjanak annak, a ki kisebbet ugrott azzal szemben a ki nagyobbat ugrott, mert a nemzetiségük különböző.

A jury továbbá nem helyeselte egészen a díjugratásnál a pályának zászlókkal való folytonos szűkebbre vételét.

Nem pedig azért, mert az egész tudás abból állott, hogy a lovas ügyesen kikerülje a zászlókat, keresztül bujkáljon a szűk helyeken és magára az ugratásra nem fordították a szükséges figyelmet. A mellett a kisebb és soványabb lónak több chanceja volt, mint az erős és széleshátú lónak.

Általában kár, hogy a versenyszabályok megállapításában a nemzetközi jury nem vett részt, hanem a jury azt már készen találta.

* A cikkben végig mindenütt az „osztrák” kifejezést használja, nem tévén különbséget közös hadsereg és honvédség között. A honvéd szó cikkében elő se fordul, bár Farkas Géza honvéd huszár főhadnagy, ez idő szerint lovaglós tanár a Ludovika Akadémián, Turinban díjat is nyert.

A verseny lefolyása.

I. verseny.

(Iskola-lovaglás.)

Résztvett: 11 német, 7 francia, 5 osztrák, 3 olasz és 3 orosz.

Az első négy díjat négy osztrák, az ötödiket egy francia, a hatodikat egy német nyerte.

A nyergelés tetszésre volt bízva. Nagy része könnyű nyeregben ült; négy szárral és fegyver nélkül lovagoltak. Az osztrákok és a francziák három szarát a bal kézben, egyet — a jobb csikószarát — a jobb kézben tartották.

II. verseny.

Távolság 800 méter, 5 akadálylyal, idő 2 perc.

Résztvettek: 65 olasz, 18 francia (azaz 18 ló), 2 német, 7 osztrák, 8 orosz (a 9-iknek beteg lett a lova) és 3 belga.

A németek kiestek a második versenyzésnél*, az osztrákok a harmadiknál, az oroszok tartották magukat az ötödikig. Végül maradt 6 francia és 7 olasz, a mire elhatározták, hogy adnak két egyértékű első díjat, két másodikat és két harmadikat s a versenyt a francziák is meg az olaszok is külön folytatják egymás között. Így 3 francziának és 3 olasznak okvetlenül kellett egy-egy 1., 2. és 3-ik díjat nyerni. Utólag még egy 4-ik díjat is adtak egy francziának.

(Folyt. következik.)

Különfélék.

A Magyar Athletikai Club nemzetközi atletikai versenye. F. hó 5-én délután volt a Magyar Athletikai Club viadala, a melyhez sportférjaink és atletáink oly nagy reményeket fűztek. És valóban Ő Felsője a *Király, Frigyes, Ferdinánd Károly, Jenő, József és József Ágost* főherczegek, az *Állam és Andrássy Géza gróf* díjai több külföldi és vidéki atletát csábítottak a városba. Nem az összesereglett atleták számán és minőségén, hanem a zuhogó esőn és a lassú vontatott rendezésen mult, hogy a verseny jobban nem sikerült.

A versenyeredmények különben teljesen reálisak. Régi kipróbált atletáink vitték el a díjak legjavát, csak a súlydobás bajnokságában küzdötte magát felszínre egy új fiatal erő. *Crettier Rezső* (M. A. C.) a tavalyi bajnok és recorder állott szemben egy most feltűnt fiatal súlydobóval *Kozla Andrással* a (B. E. A. C.) tagjával, ki kerek 12 méteres dobásával megnyerte a magyar bajnokságot.

A másik bajnokság volt a 100 yardos síkfutás bajnoksága. *Schubert Ernő* (M. U. E.) az előfutamban $\frac{1}{5}$ másodperczel hamarabb futotta be a távot, mint ellenfele *Hellmich Miksa*. Az indító azonban háromszor-négyszer visszahívta a már elindított futókat, minek az lett a következménye, hogy végre Schubert lemaradt a startnál.

* Kik zászlót döntöttek, azok kiestek a további versenyből, a többiek pedig újra vették az akadályokat a szűkebbre szorított zászlók között. A kik ekkor újra döntöttek, szintén kiestek s a fennmaradók ismét újra vették a most már még szűkebbre vett zászlók között az akadályokat. És így ment tovább.

A verseny eredményei a következők:

I. 100 yardos síkfutás Magyarország bajnokságáért.

I. előfutam: 1. Hellmich Miksa (Ó. T. C.) $10^{3/10}$.
2. Mező Béla (M. A. C.). II. előfutam: 1. Schubert Ernő (M. U. E.) $10^{4/5}$. 2. Doerry Kurt (F. C. Preussen).

Döntőfutam:

1. Hellmich Miksa (Ó. T. C.) $10^{5/10}$.
2. Mező Béla (M. A. C.).
3. Doerry Kurt (F. C. Preussen)

II. Magasugrás Frigyes főherceg díjért.

1. Gajzágó Tibor (B. E. A. C.) 165 cm.
2. Kovács Nándor (B. B. T. C.) és Sasse Károly (M. A. C.) holtversenyben 160 cm.

III. Súlydobás Magyarország bajnokságáért.

1. Kozla András (B. E. A. C.) 12 m.
2. Crettier Rezső (M. A. C.) 11 m. 88 cm
3. Dr. Porteleky László (M. A. C.) 10 m. 74 cm.

IV. $1/4$ angol mértföldes stafétafutás Ferdinánd Károly főherceg díjért.

1. B. E. A. C. csapata (Gajzágó Tibor, Speidl Zoltán, Strausz Gyula, Tüske Jenő).
2. M. A. C. csapata (Mező, Thaly, Gerster, Kirchknopf).

V. Rudugrás.

1. Kauser F. Jakab (M. A. C.) 3 m. 10 cm.
5. Karlinsky János (Sp. C. Slavia) és Silberleitner Ferencz (M. A. C.) holtversenyben 3 m. 2 cm.

VI. Diszkoszvetés Jenő főherceg díjért.

1. Fóthi Nándor (N. T. E.) 40 m. 65 cm.
2. Strausz Gyula (B. E. A. C.) 36 m. 27 cm.
3. Dr. Porteleky László.

VII. $1/4$ angol mfd.-es síkfutás, Andrassy vándordíj.

1. Speidl Zoltán (B. E. A. C.) 54 mp.
3. Niessner Aladár (M. F. C.).
Hellmich kiáll.

VIII. 1 angol mfd.-es gyaloglás.

1. Manglitz Ferencz (F. T. C.) 2 p. $50^{2/5}$ mp.
2. Sorgó Miklós (B. B. T. E.).
3. Pető Márton (M. F. C.).

IX. 220 yardos síkfutás handicap, József főherceg díja.

1. Veres Sándor (M. A. C.) 15 m. e. $23^{4/5}$.
2. Karafiáth Jenő (B. E. A. C.) 15 m. e.
3. Mező Béla (M. A. C.) 0 m. e.

X. 3 angol mfd.-es síkfutás, József Ágost főherceg díja.

1. Bodor Ödön (M. U. E.) 17 p. $1^{3/5}$ mp.
2. Ivanov Antonin (S. K. Slavia)
3. Strohschneider (Jansky) (A. C. Sparta) 250 méterrel első 20 méterrel harmadik.

Mostani kitűnő formájukat tekintve Gajzágó Tibor és Speidl Zoltán (B. E. A. C.) szerdán délután $1/2$ 5 órakor a margitszigeti pályán recordot igyekeztek felállítani a $1/4$ angol mértföldes síkfutásban, illetve a hármassugrásban. Azonban Gajzágó Tibor, a ki a hivatalos mérés előtt a margitszigeti pályán 13 méter 32 cm.-t ugrott és ezzel recordot teremtett volna, a hivatalos mérés alatt csak 13 méter 08 cm.-t ugrott. Speidl az erős szélben nem futott.

A Magyar Athletikai Club házi versenye. Nagyszámu közönség és a fővárosban egybegyűlt külföldi diákok jelenlétében, verőfényes szép időben tartotta meg a M. A. C. f. hó 9 én házi versenyét a margitszigeti pályán. Az egész versenyben jó eredményt alig láttunk. csupán Mező Béla a már különben is jól ismert fiatal rövid távfutó bizonyult kiváló erőnek.

A verseny eredményei a következők:

I. 100 yardos síkfutás a M. A. C. bajnokságáért.

1. Mező Béla $10^{3/5}$, 2. Thaly Ernő.

II. Magasugrás.

1. Kiss Kornél 149 + 20 cm. = 169 cm.
2. Silberleitner Ferencz 152 + 15 = 167 cm.
3. Mező Béla 145 + 12. Medgyesy Iván 132 + 15. Veres Sándor 137 + 20. Ebner Pál 139 - 18 cm. holtversenyben = 157 cm.

III. Súlydobás.

1. Nechwalsky Ervin 8 30 + 280 cm. = 11 10 cm.
2. Medgyesy Iván 758 + 330 cm. = 1088 cm.
3. Veres Sándor 8 80 + 190 cm. = 1070 cm.

IV. 120 yardos gátverseny.

1. Gerster Károly 5 m. hátrány $20^{3/5}$ mp.
2. Medgyesy Iván 0 m. hátrány.

V. 300 yardos junior-verseny.

1. Wollmann René $37^{4/10}$ mp.
2. Silberleitner Ferencz.
3. Benkó Lajos.

VI. Távolugrás.

1. Mező Béla 8 m. e. 5 81 m.
2. Kirchknopf Ferencz 30 cm. e. 5 70 m.
2. Medgyesy Iván 40 cm. e. 5 66 m.

VII. $1/2$ angol mértföldes síkfutás.

1. Veres Sándor 25 m. e. 2 p. 20 mp.
2. Medgyesy Iván 25 m. e.
3. Cserna Endre scratch.

A testi nevelés és közegészség témájáról tartott Brandeis Arnold dr. Karlsbadban felolvasást. mely legtöbb tekintetben a mi viszonyainkra is ráillik.

Azon állam, így szól a felolvasó, mely nem követ el minden lehetőt, hogy ellentállás és munkaképes generációt neveljen, bűnrészes azon mulasztásban, hogy a közegészség ügyének azon irány adassék, mely más államokban, mint pl. Angolországban oly kiváló sikereket aratott.

A statisztika még más fontos jelenséget is mutat, Moszkvában csaknem háromszoros, Bécsben és Prágában több mint kétszeres a halálozások számaránya mint Londonban, mint ahogy egyáltalán Angolország óriási ipara, szél és köd daczára a tuberkulozis halandóság legkedvezőbb számarányát mutatja fel az összes kultur államok között.

Ez nem véletlenség, mert Angolország azon állam, melyben rendszerint dolgoznak az összes néprétegek közegészségének előmozdítására, mely népréteg eziránt a kellő érzéket szó és írás útján nyerik.

Mi Angolországban universalis berendezést képezi, azt nálunk egyes egyesületek kicsiben kísérelték meg, csakhogy ezek, a mi konzervatív viszonyainkban végzetes hibát követtek el, hogy a vaskalapos köreinkben

tilos „Sport“ nevet vették fel céljaik jelzésére. Ha esetleg közegészség emelésére szolgáló egyesület címét vették volna fel és ezen lepel alatt szolgálták volna ugyanazon célokat, akkor például a pedagógusok ellen-szenve egyes labdajátékok ellen bizonyára nem vett volna fel oiy nagy arányokat, melyek tunuló ifjuságunk sokféle sanyargatására vezetett.

Csakhogya az iskolai hatóságok nem lettek urai a gyűlölt sportegyletek által felélesztett játékmozgalomnak mert végre is tapasztalt higienikusok szavának engedni és amazokhoz csatlakozniok kellett, hogy legalább az igen szelid ifjusági játékok szervezésével egy igen erőteljes és fejletlen formában megtegyék a kezdetet.

S.-V.

A lóháton való vívás. A *Razvedcsik* egy cikében figyelmeztet arra, hogy a katonai iskolákban az előírás szerint tanítják a vívást a vívóiskolát végzett és ott minősített vívómesterek. A lovasoknak ép ugy elő van írva a szabályzatban a lóháton való vívás tanítása is. Ezt pedig a katonai vívóiskolákat végzett vívómesterek nem tanulták, nem is tudják. Szükséges volna tehát, hogy a lóháton való vívást is olyanok tanítsák, a kik ahhoz értenek, és javasolja, hogy egyes jól minősített vívómestereket vezényeljenek időnként egyes lovas ekvítációkba, hol a lóháton való vívásban is nyerjenek kiképzést és az iskolákban a lovas növendékeket a lóháton való vívásban ilyenek tanítsák.

E fölvetett eszme, ugy látszik tetszésre talált. és helyesli a hadügyminiszterium szerkesztésében megjelenő Russzkij Invalid. (Lud. Akad.)

London Athletic Club őszi meetingje szeptember 27-én tartatott meg.

600 yard vándordíj. 1. H. F. S. Collier 1, 26²/₅“, 2. J. H. Bessell, 3. C. W. B. King, 1 yarddal nyerve 6-al hátrább a III-ik.

100 y. (handicap). 6 előfutam után döntőben: 1. G. J. Davis (8¹/₂ y. e.) 10“, 2. G. P. Constantin (21¹/₂ y. e.). 3. G. Savage ezredes (13 yard előny),

¹/₂ mértföldes (handicap) 1. E. B. Harman (52 y. e.) 1' 57³/₅“, 2. A. E. Godsall (45 y. e.), 3. C. L. Harding (76 y. e.), 4. J. Binks (scr) 1' 59“ 1¹/₂ yarddal nyerve

5 angol mértföldes gyaloglás önkénteseknek felszereléssel. 1. Woodward 56' 26“, 2. J. Sinclair 56' 25¹/₂“, 3. G. Anstee 58' 18¹/₅“.

200 yard (handicap). 5 előfutam után döntőben: 1. G. Savage ezredes (25 y. e.) 20“, 2. H. O. Whibeey (9. y. e.), 3. P. C. Crump 13¹/₂ y. e.) 30 cm.-el nyerve.

4 mértföldes (handicap). 1. A. Aldridge 20' 8“ — 45“ előny. 2. A. Schrubbs (scr) 19' 34“, 3. N. S. Hutchinson 21' 25“ — 1' 50“ előny. Schrubbs az első ¹/₄ mértföldet 1' alatt teszi meg és az első mértföldet végig örült tempóban futja, ugy, hogy ideje 4' 32“ és 5-ik helyen fut. A 2-ik mértföldön is még igen erős a tempó és ezzel veszti esélyét a record javításra mivel nagyon kifárad. 2 mértföldet 9' 35“ alatt tesz meg 3-ik helyen, 3 mértföldet 14' 39“ 1¹/₅“ alatt 2-ik helyen, és 4-el 19' 34“ alatt tesz meg.

1 mértföldes vándordíj. 1. Collins 4' 23³/₅“, 2. Reynolds 1 yarddal nyerve.

¹/₄ mértföldes (handicap) 1. W. G. Smith (35 y. e.) 46³/₅“, 2. Howard (29 y. e.).

ÓVÁS!

Tudomásunkra jutott, hogy idegen gyárból származó oly pneumaticok vannak forgalomban, melyekre **védjegyhamisítás szándékával**

„Continental“

szó van bélyegezve.

Figyelmeztetjük t. vevőinket és a nagyközönséget, hogy a valódi

CONTINENTAL-PNEUMATIC

a gummiba préselt **sas** védjegyről ismerhető fel.

Egyszersmind kinyilatkoztatjuk, hogy feljelentéseket, melyek a védjegybitorlás felderítésére és megbüntetésére vezetnek, szívesen és busásan jutalmazunk.

Magyar ruggyantaárugár részvénytársaság
Budapest.

Vivók körében

sensatiót kelt a gummiból készült, szabadalmazott

„Damascinus“-

kardmarkolat,

mely rugalmasságánál fogva **nem nyomja a kezét, elhárítja a kard csúszását, megóvja a keztyüt a kopástól.**

A es. és kir. hadügyminiszterium 1522/1896. sz. rendeletével tanítási célokra ajánlotta.

== Bármely kardra könnyen ráerősíthető. ==

Legtöbb államban szabadalmazva.

Viszontelárusítók kerestetnek.

Magyar ruggyantaárugár részvénytársaság
BUDAPEST.